

Wie freygeorg war dein Lieb/
Ist/und wird seyn mein Gegen-Lieb/
Allein weil du mein Herr und Gott/
Lieb ich/ umbsonst/ Dich biß in Todt.

A M E N.

Christliche Seelen=

Seuffzer.

Du Seele Christi heilige mich/
Der Leib Christi behüte mich/
Das Blut Christ erfülle mich/
Das Wasser seiner Seiten wasche
mich/

Das Leiden Christi stärke mich/
O gütigster Jesu erhöre mich/
In deine Wunden verberge mich/
Laß von dir nicht scheiden mich/
Vor dem bösen Feind beschütze mich/
In meinem Todt beruffe mich/
Und laß zu dir kommen mich/
Demit ich dich mit deinen Heiligen
Auf Ewig lobe/ A M E N.

Actus Contritionis.

Ich liebt O Gott! mein ganzes Herz/
Und mir ist biß der größte Schmach/
Daß ich erzürnt dich höchsten Gut/
Ach wasch mein Seel in deinem Blut/
A M E N.

CATECHISMVS,

Az az:

Rövid Kérdések és Felele-
tek által való

TANITAS;

A' Keresztyéni Hitnek fő
Agazatiról.

Melly irattatott

SIDERIUS JANOS
által.

Most pedig újobban e' szép formában
ki-bocsátatott.

LÓTSEN,

SAMUEL BREWER által

Anno, 1672.

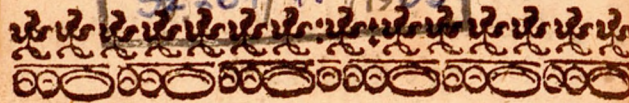
OSZK. Ielt:

Régi R. Ny.

261/15/1935

RMKT

11396

2. Tim. 3. v. 15.

Kitsínységedtől-fogván a' Szent Írást
tudgyad, a' melly tégedet böl-
tsé teher az idősségnek dolgá-
ban, a' Christus Jესusban való
hit által.

Szent János 3. részében
33 v. d. s. b. n.

Az ki le vőad az
bizonyos az
mely prädik. hogy az
2. n. igaz.

P R Æ F A T I O.

A' Keresztyén Olvasoknak minden
jót kíván Istentől, S I D E R I U S
J A N O S Tartzali
Prädikátor.

Mivel-hogy e' világra való teremtsünknek ki-
váltképpen-való vége és ezélya az igaz Isten
isméret, és annak a' meg-isméret Istennek
szentséges nevének dicsireti és tiszteleti: szükség
minden Keresztyén embereknek az ő Gyermekeket
mindgyarást kitsínységektől-fogván, nagy szép Iste-
ni felelemben, és jó erköltsőkben nevelni, és a' Ke-
resztyéni hitnek fő Agazatira, méhelyt az Ur Isten
szóllásra való erőt ad a' Kitsínyeknek, meg-taníta-
ni, és abban gyakorlani. E' végre rendeltetett vőlt
régente, hogy az Atyáknak és Anyáknak tanítások
mellé, a' Tanítóknak is oktatás járulna, és minden
helyekben bizonyos órában. naponkénti tanuság len-
ne, az hozzá a' gyermekek és ifjú népek fel-gyülekez-
nének. és rövid Kérdések és Feleletek által tanulná-
nak a' Hitnek ágairól: melly tanításnak formáját
nevezték vőlt a, régiek Catechismusnak. Mint hogy
pediglen ez az jó szokás sok helyekben meg-szűnt
vőlt, és az hol vőlt-is. nem mind egyenlő és egy for-
mán való Catechismust tanítottanak, hanem ki
edgyet s-ki mást, a' kinek mint tetszett. Ehez-képest
jobbna kiállók, hogy edgy bizonyos Catechismust ír-
nánk. a' kit minden helyben itt a' mi Vár-megyénk-
ben, egy aránt tanítanánk. hogy így, mikor. ha az
Prädikátornak edgy helyből más helyben való me-
nése lenne-is a' tanításnak módgyában ne lenne

ezek vehemének.

Noha pediglen a mi nyelvünkön sok jámbor töl-
tes és bölcs embereknek olly igen szép irások és hasz-
nos Catechismusok vagyon, hogy akár ki sem irhat
mostan- is jobbat azoknál: De mind-az-által, mint
hogy azok bñ beszéddel irauának, hogy nem mint a
gyermeki elme meg-foghatná és meg-tanulhata, az-
bezképest kényszerítettünk valami olly rövid
Compendiumot írni, kivél elöbben urat nyimának
efféle mélyeb irásoknak meg-értésére. Kérjük azért
a Keresztgyéneket, hogy a mit mi jó szándékból tse-
lekedtünk, ök-is más végre ne magyarázzák. mert
mi ebben semmit egyebet nem kerestünk, hanem
csak az Isten tisztességét, és az híveknek épületeket!
Ki engedgyen Isten Szent Fidéért, Amen.

KER.

K E R D E S.

Kereszttyén vagy-e?

F E L E L E T.

Kereszttyén vagyok.

Honnan mondatol Kereszttyénnek?

A' Christustól, a' kinek én a' Ke-
reszttségben olly fogadást tölttem,
hogy tsak őtet egyedül akarom
ismérni szabadító Királyomnak,
Isten akarattýára vezérő Profé-
támnak, és olly Papomnak, a' ki
nem tulkoknak, bárányoknak
vérével, hanem az ő saját vérével
áldozott éni érettem.

Micsoda tehát a' Kereszt-
tyén ember?

Olly személy, ki igaz hitnek ál-
tala, tsak az edgy Christus érde.
méből várja bűnének bocsánat-
tyát, és tehetsége szerint minden-
ben Istennek tisztességére, és fele-
baráttýának hasznára igyekezik.

Micsoda leg fő gondolgya és tiszti itt
é világban a' Kereszttyén embernek?

Hogy az ő teremő és meg váltó
Istenét meg ilmérje, és őtet min-

Akt. 17.
Psal. 23.
Jer. 23.
Luc. 1.
Deut. 8.
Joh. 1.
Akt. 3.
Psal. 110.
Heb. 9.

Rom. 13.
Joh. 13.
Akt. 10.
Deut. 6.
Lev. 19.
Mat. 22.

Jer. 5.

Miképpen kell az Istent ismérni és tisztelni?

Ugy a' mint magát a' szent irásban meg-jelentette, és a' mint ő maga kívánnya.

Mitoda rebát az Isten?

Az Isten örökké való Lélek, véghetetlen, jó, igaz, szent, irgalmas, mindenható, és szabad akaratu, mindeneknek teremője, és gondgya vilelője, a' ki állattyaiban, avagy Isteni természetiben edgy, de személyében három, Atya, Fiu, és szent Lélek.

Hány az Isten?

Tsak edgy, és nem töb egynél, az mint a' Moyses ötödik Könyvének hatodik részében meg-vagygon írva: Hald-meg Izrael, a' te Urad Istened egy Jehova Isten.

Miért rebát hogy hármaz nevezzünk, Atyát, Fiót és Szent Leleket?

Ezzel mi három Istent nem valunk, hanem tsak azt akarjuk a' Sz. Irással edgyütt jelenteni, hogy az egy Istenségben oíly három személy

pen való tulajdonságokkal meg-választatik. Mert azon egy Istenségben néhol Atyáról vagyoni emlékezet, néhol ismét Fiurol, és Sz. Lélekről. Azért a' ki Atya, nem lehet az Fiu, sem penig a' Fiu nem mondathatik Atyának, így a' Sz. Lélek is meg-választatik attól a' kinek lelkének mondatik.

Bizonyítsd meg hogy három személy legyen az Istenségben?

I. Először meg-bizonyittatik nyilván való írásból: Mert azt mód-gya a' Sz. János első levelének ötödik részében: Hog' hármaz vadnak a' kik az égből bizonytságot tesznek, az Atya, az Ige, és a' Sz. Lélek.

II. A' Kereszttségnek formájából: Mert a' Christus azt parantsolja a' Tanítványoknak, hogy keresztelleyenek Atyának, Fió, és szent Léleknek nevében.

III. Meg-erősítettett látható jelenés által is: Mert a' Christus keresztsegekor az Atya Isten az égből szóll, a' Fiu az Jordán vizében keresztelkedik, a' szent Lélek Ga-

IV. Az Apostoli Credo-is er-
tanit, az holott egyenlő képpen
mondgyuk, hogy hiszünk az A-
tyában, az Jesus Christusban, és a'
Szent Lélekben.

Misoda az Apostoli Credo?

A' mi hitünknek ágazattya, mely-
bé a' Keresztyéni vallás mind az I-
sten felől, s' mind pedig a' mi idvősé-
günk felől az Apostolok írásá-
ból rövid sumában bé foglaltatott.

Mondhatza el:

Hiszek egy Istenben, mindenha-
tó Atyában, menynek és földnekte-
remtőjében. Es Jesus Christusban,
ő edgyetlen, egy szülött Fiában, mi
Utunkban, ki fogontaték Sz. Lé-
lektől, születék szüz Máriától, szen-
vede Pontius Pilátusnak alatta,
meg-feszíteték, meg-hala, el-te-
metterék, szálla poklokra, harmad-
napon halottaiból fel-támadá, mé-
ne mennyekben, ül a' mindenható
Atya Istenek jobján, onnan léfzen
el-jövendő ítélni eleveneket és
holtakat. Hiszek Sz. Lélekben,
hiszem a' közönséges keresztyén

edgyeslegét, bűneinknek botsá-
nattyát, testünknek fel-támadá-
sát, és az örök életet, Amen.

Hány része vagyona' Credonak?

Négy: Mert az első része tanie
a' teremő Atyának személyéről.
A' második a' meg-váltó Fiuról.
A' harmadik a' meg-szentelő Lé-
lekről. A' negyedik az Anyaszent-
edgyházról, és abban lévő hivek-
nek boldogságokról.

Misoda hát az Atya?

Az Istenségben első izemély,
ki az ő Fiát örök időktől fogva ^{Psal. 2.}
szülte az ő állattyaiból, és bizo- ^{Job. 1.}
nyos időben e' világra botsátotta ^{Gal. 4.}
az emberi testnek fel-vételére, és
a' mi válságunkra.

Miért mondatik Atyának?

I. Először, a' Christusra ké- ^{Job. 1.}
pest, a' ki ő néki természet sze-
rént való Fia.

II. Mi reánk képest, mert,
immár minket-is halva fogadott ^{Rom. 8.}
a' Christus által.

Misoda a' Fiu?

Az Istenségbe második izemély, ^{Job. 1.}

1172.2. Jögván Izuleter, és a kiraz men-
között és mi közöttünk, Közben
járóvá rendeltetvén, az időnek
tellyes voltában emberi testet,
vött fel az Szűznek méhéből,
hogy az ő engesztelő áldozattya-
val minket meg-válthatna.

*Bizonyítsd meg hogy Isten lé-
gyen a' Fiú?*

Esa. 9. Az Esaiás kilentzedik részében,
erős Istennek, és örökké-valóság-
nak Attyának mongya. A' Jeremiás
Jer. 23. huszon-harmadik részében Jeho-
vának, mi igazságunknak, és a' Sz.
Rom. 9. Pál örökké-áldádó Istennek nevezi.

Mit soda a' Sz. Lélek?

Job. 15. Az Istenségbe harmadik személy
Gal. 4. az ki egyenlő-keppen származik
Job. 16. az Atyától és a' Fiától, és a' ki által
Eph. 4. az hivek meg-szenteltetnek, és az
örök életre el-persételtetnek.

*Bizonyítsd meg hogy Isten legyen
a' Szent Lélek?*

Mat. 28. Először meg-bizonyittatik a' Ke-
refzttségnek formájából. Mert szin-
tén úgy keresztelkedünk a' Szent
Léleknek is nevébe, mint színtén

az

II. A Sz. Irának nyitván való
bizonságából, mert azt mondgya a'
Sz Péter Ananiásnak: Miért ha- *Akt. 2.*
zudál a' Sz. Lélek ellen, mi nem-
embernek, hané Istennek hazudál,
A' Sz. Pál-is azt mondgya, hogy *1. Cor.*
mi Istennek templomi vagyunk, *& 6.*
mert a' Sz. Lélek lakozik bennünk.

III. Mert Istenhez illendő *Gen. 1.*
dolgozat tselekesek, és terem. *Psal. 3.*
tőnek mondatik. *Job. 26.*
& 33

*Elégé az idősségre, hogy én tudom
hogy egy az Isten állatyaiban,
de személyében három?*

Nem elég: hané egyszer s' mind
azt is kell tudnod, minémű akarat-
tal legyen te hozzád ez az igaz I-
sten, kiről egy summában önnön
maga azt mondgya a' Christ. Ugy *Job. 1.*
szereté az Istené világot, hogy az ő
edgyetlen edgy szülött Fiát erette
adná, hogy minden valaki őret lát. *Job. 6.*
tya, és hiszen ő benne, el ne vessz-
szen, hanem örök élete legyen.

*Honnan érthetem én azt meg?
A' Szent Irásból*

Mit soda a' Szent Irás?

A 6

Az

1. Pet. 1. Ige, mellyet a' Proféták, Aposto-
2. Tim. 3. lok és Evangelisták által a' mi ta-
Mat. 15. nulságunkra, és vigasztalásunkra
meg-irattatott.

*Miért mondatik Szentnek
az Írás?*

Először eredetire képest, mert
szent Istenől származott.

I. Mert szent emberektől i-
rattatott.

III. Mert szent dologra tanít.

IV. Mert az embereket is
szentekké teszi.

*Meg-vadnak-e mindenek irattat-
ván a' Sz. Írásban?*

Valamik a' mi idvőségünkre
1. Tim. 3. szükségesek voltak mindenek
Job. 20. elégséges-képpen meg-irattatta-
Mat. 15. nak, nem szükség azért azt sem.
mi emberi találmányokkal to-
dozni, foldozni.

*Hányrésze vagyon a' Szent
Írásnak?*

Kettő, a' Törvény, és az Evan-
gelium.

Misoda a' Törvény?

Lev. 18. Az Istennek igaságos ítéletiből
szár-

iger, hogy habé-tölthetjük, de ha
által hágjuk, kárhoyattal fenyeget.

Bé-tölhet-e ember a' Törvényt?

Önnön maga erejéből soha senki
nem, de a' Christus bé tölötte mi Gal.
érettünk, mert ő azért bortsáta ma Mac
gát a' Törvény alá, a' mint Sz. Pál
tanít, hog' minket kik a' Törvének Gal. 4
áika alatt valánk meg szabaditana.

*Misoda haszna vagyon tehát
immár a' Törvénynek?*

Először; Mert az által is mérhet- Rom.
tyük meg a' bűnt mitsoda légyen.

II. A' mi erőtlenségünket
meg-mutatván, úgy-mint kézen Gal. 8.
fogva vezérel és igazgat minket
a' Christushoz.

III. Hogy légye minékünk mint
edgy tükörünk, a' mihez-képest Ex. 25.
tudgyuk jó móddal rendelni a' mi
életünket, a' mint a' Tíz parantsol-
lat igen szépen előnkben adgya.

Misoda a' Tíz parantsolat?

Az Istennek két kő táblára irat-
tatot Törvénye, kit Moyses által a'
Synai hegyen ki-ada, a' mellyben
parantsollja az jót, és meg-tiltja a'
gonoszt.

Négy. Kinek a' summája ez igé:
Mat. 22. ben foglaltatik-bé: Szeressed a' te
 Uradat Istenedet tellyes szivedből,
 minden erődből és tehetségedből,
Mat. 4. és csak egyedül ő néki szolgálj.

*Hány parantsolat van a'
 második Táblán?*

Hat. Kinek rövideden való
Lev. 19. summája ez: Szeressed felebará-
Mat. 22. totat mint tenned magadat, és
Mat. 7. valamit magadnak nem kívánsz,
 mással se seledkedgyed.

*Hol van megírva a' Tíz
 parantsolat?*

Az Moyses második könyvé-
 nek huszadik részében.

Mondhatza el?

Ex. 20. Hald meg Izrael: En va-
 gyok az Jehova a' te Istened, ki,
 ki-hoztalak tégedet Egyiptom-
 nak földéből, a' szolgálatnak há-
 zából. Idegen Istened ne legyenek
 renéked énelöttem.

II. Ne tsinálj magadnak fara-
 gott képet, és semnemű hasonla-
 tóságot azokhoz, kik oda fel az
 égben

don, avagy a föld alatt a vizekben,
 ne imádgjad és ne tisztellyed azo-
 kat: Mert én vagyok a' Jehova a' te
 Istened, erősbofszú álló Isten, ki
 meg-látogató az Atyáknak álnok-
 ságokat a' fiakban, harmad és ne-
 gyed iziglé, azokban, kik engemet
 gyűlölnék: és irgalmaságot tse-
 lekezem ezer iziglen azokkal.
 kik engemet szeretnek, és az én
 parantsolatimat meg-tartják.

III. A' te Uradnak Istenednek
 Nevét heában fel ne vedgyed: Mert
 az Úr nem hadgya büntetetlen va-
 laki az ő Nevét heába vélsz fel.

IV. Heg-emlekezzél a' Szom-
 batnák napjáról, hog' meg szentel-
 lyed azt: hat nap ō munkálkodgyál
 és minden dolgaidat el-szerezzed,
 de az hetedik nap az Jehovának az
 te Istenednek Szombattya: ne mi-
 vely azon a' napon semmit, se ten-
 nen magad, se a' te fiad: se a' te leá-
 nyod, se szolgád, se szolgálód, se
 barmod: se felléred, a' ki a' te kapu-
 don belől van. Mert hat nap te-
 renné az Jehova az eget, a' földet,
 és

latokkal egyetemben, és az hete-
diken meg-nyugovék. annak-
láért meg-áldá az Jehova az
Szombatot és meg-szentelé őtet.

V. Tisztellyed Atyádat és A-
nyádat, hogy hosszú életű légy
e földön, mellyet az Jehova a te
Istened ád tenéked.

VI. Ne ölly.

VII. Ne paráználkodgyál.

VIII. Ne orozz.

IX. Ne szólly a' te felebarátod
ellen hamistanú bizonytságot.

X. Ne kívánnnyad a' te felebará-
todnak házát, se feleségét, se szől-
gáját, se szolgáló leányát, se ökrét,
se szamarát, és semminémá mar-
háját, a' mi felebarátodé.

*Ertem immár a' Törvényt, mond-
meg azt is mitsoda az Evange-
gium?*

Luc. 2. Az Istennek kegyelme és velünk
Rom. 1. meg-békélése felől való örvende-
tes izenet, melyben az Ur Isten biz-
tat minket hogy bűnünk miat két-
2. Cor. 8. ségben ne essünk, mert immár ő mi-
nékünk a' Christusban kegyelmes
Atyánk, és bűnünket meg-botsát-

kar a' Christusba való igaz hit által.

Mitsoda az igaz Hit?

Az Isten igiretiben és fogadásá. *Jak. 1.*
ba való tökéletes bizodalom, mel- *1. Tim.*
lyel el-hiszi a' Keresztyén ember. *Ephej.*
azt minden kétség nélkül, hogy az *1. Cor. 8.*
Isten az ő ígéreti szerint ő néki
mindé bűnét meg-botsáttya, és az
örök életet meg-adgya a' Chri-
stus kedvéért, ki minékünk lőtt,
igazságunk, váltságunk, és Isten
előtt való meg-igazolásunk.

*Mitsoda a' mi Isten előtt való meg-
igazolásunk?*

A' Christus érdemének és igazsá- *Rom. 3.*
gának minékünk hit által való tu- *Pf. 32.*
lajdonítása, hogy mi az által a' bűn- *Rom. 4.*
nek terhétől és a' kárhozattól szin-
tén úgy meg-szabaduljunk, mint
ha tulajdon mi magunk tseleked-
tük volna mind azokat, valamiket
a' Christus tselekedett mi érettünk.

*Miképpen tetszünk ezt
miénk?*

Tsak az egy Christus érdemében *Rom. 2.*
való igaz hit által. Mert mind ezek *Tit. 4.*
Isté kegyelméből vadnak, nem az *Rom. 3.*
mi

detinkből.

Nem ádvézülhetünk e' hát a' jó
tselekedet által?

Nem. Mert a' mi tselekedetünk
a' jónak még csak nevét sem érdem-
li, holott minden mi igazságunk
Esa. 64. hasonló az undok vérben ferte-
Esa. 65. tetett ruhához, és nintsen sohul
Rom. 3. edgyetlen-edgy igaz-is az ki jól
tselekedne, a' mint az Irás szól.

Hát ugyan nem szükség jó
tselekedni?

Igen is szükség, de nem azért,
hogy abból valami érdemet vár-
nál, avagy az által akarnál idvő-
zülni, mert arra nem elégséges.

Hát miért?

Dan. 2. I. Mert Isten parantsollya, és
Esa. 1. ditsírtetik belőle.

Mat. 5. II. Mert szent életre nem fer-
1. Cor. 10. telmelségre teremtetünk.
Ephes. 4.

Coloss. 3. III. Mert a' Hit annélkül sem-
Tit. 2. mi és holt állat,
Jacob. 2.

Matt. 2. I V. Hogy egyebeknek jó pél-
2. Cor. 9. dát adgyunk. Még ellenséginktől-

1. Pet. 2. is se szidalmaztassunk, és az Szent
Ephes. 1. Lelket bennünk meg szomorítván

vonnyuk.

Esa. 1.

Hogy ha azért nem a' mi tselekedet-
ünkéből hanem csak a' Christus ér-
deméből vagyon az idvőség, mi-
képpen kell énnékem ismér-
nem a' Christust?

Ugy, hogy személyében hidgyük Esa. 9.
és ismérjük őtet lenni igaz Isten. Gal. 4.
nek és igaz embernek edgy szer- 1. Tim. 3.
mind, és hogy tisztu szerént ő lé. Aét. 4.
gyen minékünk olly Közben-já- Hebr. 4.
rónk, a' ki a' mi idvőségünket tö-
kéllteffen helyére állatta, és az
Menyországnaq bé-zárlatott ka-
paját meg nyitotta.

Miért kellett a' Közben-járónak
Istennek és Embernek lenni
edgy szer s' mind?

Azért, hogy így mind a' kettőnek
természetihez fűvén, a' békeséget
véghez vihetné, az Istennek taná-
tsát értené, és Isteni hatalmával
minden ellenséginket meg-gyöz. Hebr. 2.
hetné: Embersége szerint penig a' Hebr. 4.
mi bűneinkért szenvedhetne, és Hebr. 5.
nyomoruságinkat, meg-köztöl-
ván, tudna rajtunk könyörölni.

Mi-

Matt. 2.
1. Joh. 9.
1. Pet. 3.
Roma. 5.

Hogy az ő edgyfzer való halálának és vére hullásának jó illatú áldozattáival az Istennek haragját meg- engesztelje, és az Adámban mitőlünk el- vesztett jókat újobban helyére állassa, a' mint ezt a' Sacramentomok igen szépen e- lőnkben adgyák.

*Mit sodák ezek a' Sacra-
mentomok?*

Az Istennek igéreti mellé adata- tatott külső és látható szent je- gyek, mellyekkel úgy mint függő petsétekkel szokta Isten meg erős-íteni az ő igéretit és fogadásit.

*Hány Sacramentom vagyon il-
lyen az Új Testamen-
tomban?*

Tsak kettő: A' Kereszttség, mely által újonnan születtetünk, és bé- számláltatunk az Istenek háza népe közzérés az Urnak vég Vatsorája, a' melly által élünk és tápláltatunk naponként az Istennek házában.

Mit soda a' Kereszttség?

Christus Jesustól szerezterett Sa-
cramentom avagy Sz. jegy, melly

tal, Atyának, Fiunak, és Sz. Lélek- Mat. 28
nek nevében, az mi újonnan való
születesünknek és bűnünk botsá-
nattyának bizonyására, és hogy
a' Pogányoktól a' Kereszttyének
ezzel meg- válassztassanak.

*Miért mondd Sacramentom-
nak a' Kereszttséget?*

A' frigy kötésre képest, a' melly
léstzen a' Kereszttségben, mert a' Deá-
kok Sacramentomnak hívák azt,
az esküvésnek formáját, az mivel
a' Vitézek az ő Uroknak Zászlójok
és hűségek alá esküsznek.

*Mit fogad Isten a' kicsiny Gyerme-
nek a' Kereszttségben?*

Azt, hogy ő néki mindenekben
kegyelmes Attya léstzen, bűnét
meg- botsáttya, és minden javai-
ban a' Christus által részessé téltzi.

*Mit fogad a' Gyermeke az
Istennek?*

Azt fogadgya, hogy soha más I-
stent az kívül ismérni nem akar, ha
nem a' kinek nevében meg keresz-
telkedett, annak az ő zászlója alatt
híven akar vitézkedni, és hűségben
maradni.

Vizből, a' mint szemünkkel lát-
tyuk, mert minden Sacramentom-
ban kettőnek kell lenni, külső lát-
ható jegynek, és belső láthatatlan
dolognak. a' kit a' külső jegy példáz

Mit példáz a' Kereszttségben

való viz:

Ioh. 5. A' Christus Jესusnak Vérét, és
annak drága hasznát, hogy tsak
a' mo'logatott-meg minket min-
den bűneinkből, mint szintén a'
viz a' külső szennyet el-mossa,
és a' rutat széppé télti.

Miért kell Atyának, Fiúnak, és
Sz. Léleknek nevében keresz-
telkednünk?

Azért, hogy ebből meg-érttük
az mi idvősségünknek rendit és
módgyát, hogy minket az Atya

Tit. 3. Isten az ő Fiáért vélzen tsak ke-
gyelmében, és az ő szent Lelkével
szűl újonnan az örök életre.

Misoda végi és haszna vagyon
a' Kereszttségnek?

Először, ezzel meg-választatunk
a' pogányoktól, kik a' Christushoz
ismereti kívül vadnak, és semmit

II. Bizonyossá tészem az mi
újonnan való születésünk felől.

III. Biztat minket az Istennek
kegyelme, és bűnünknek bót-
sá-nattya felől, hogy a' melly bizon-
nyal láttyuk, hogy a' viz fejűnkre
töltetik, szintén olyan bizon-
nyal el-hidgyük, hogy a' Christus
kedvéért minden bűnünk miné-
künk meg-botsáttatott.

Matt. 3.

Ioh. 11.

Ioh. 14.

IV. Meg-mutattya a' mi álla-
potunkat, mitsodák voltunk e'nek
előtte, mostan mitsodák vagyunk,
és jövőendőben mitsodák leszünk.

Miképpen?

Mert először előnkben adgya,
hogy mi az elébbi szentségben, ki-
ben Isten teremtetett vólt, meg nem
maradtunk. hanem a' bűnnek sá-
rában keveredtünk, és igen szű-
kölködünk az újonnan való szű-
letésnek főördője nélkül.

Rom. 1.

II. Azt jelenti-meg, kinél talál-
lyuk-meg mi ezt az idvősséges fer-
dőt, tudni-illik; tsak az edgy Jესus
Christushoz, a' ki az ő vérével mo-
fogatott-meg minket minden bű-

1. Ioh. 4.

nem

III

Pet. 2. nagybá álljon a' Christusnak a' mi
idvősségünk, az ki nem arannyal
fem ezüsttel, hanem az ő drágála-
tos vérével váltott meg minket.

Pet. 2. IV. Emlekeztet a' mi tisztunkra
200. 25. és hivatalunkra, hog' mind a' Chri-
stus jó voltát meg bősüllyük, s'
mind pedig mi magunkat. ha-
immár meg feresztettek, és tiszta
inget adtak reánk, ne térjünk
vissza a' fertőre és okádásra, a'
mint szent Peter szól.

*Ertem immár a' Keresztiséget,
mond-meg azt is mi sorsa az
Úr Vaisorája?*

Christus Jესustól szereztetett Sa-
cramentom avagy szent Jegy,
mellyben a' Kenyér és a' Bor a'
1 Cor. 11 Christus testének és vérének vé-
Mat. 15. lünk való közlésének bizonyosága-
Mar. 14. ra ugy osztogatattik, hogy valaki
Luc. 22. teszi szájával észi azt a' Kenyert,
és iszja azt a' Bort, ugyan azon
ember egyszer s' mind igaz hitnek
általa vegyé a' Christusnak testét
és véré, bűnének bocsánattyára,
és hitinek erősisítésére.

számban vagyon, mert az nek
olly hofszú keze és nagy ereje
vagyon, hogy a' távoly és remén- Heb.
ség alatt való dolgokat is, a' mint
szent Pál szól, jelen valókká teszi,
és magához kaptsollya.

*Holott vagyon hát mostan a'
Christus teste?*

Az égben, mert ott kell ő néki
lenni, azt mondgya szent Péter, Act.
mind világ végezetiglen, és on-
nan jó el, nem elébb henem az
utolsó napon, itélni eleveneket és
holtokat, a' mint a' Credoban
vallyuk.

*Hogy ha a' Christus teste mostan
az égben vagyon, és itt e' földön
nintsen, tehát az Úr Vaisorá-*

*jában tsak kenyeret és
bort vészünk-e
mi?*

Nem tsak kenyeret és bort;
hanem edgyfer-s' mind a' Chri-
stus testét és véré is vészszük. 1 Cor.
mint hogy az eledel két féle, kül-
ső és belső, avagy testi és lelki, így
az ételnek is módgya két-féle:

3. es bort telti Izájunkal veszfzük,
Pet. 2. és meg-is eszfzük és iszfzuk: de
a' Christus testét és vérét, az lé-
lelki eledel, ismét lelki Izájunkal,
az az, igaz hitünkkel vehettyük, a
ki mind az égig fel. hat.

7. II *Miért mondja bát a' szent Pál,
hogy a' Pohár a' Christus vérenek
és a' Kenyér az ő testének
velünk való köz-
lése?*

Hogy meg-értsük, minémű
nagy izövétség vagyon a' külső
jegy között, és az jegyzendő do-
log között; Es hogy az Ur Va-
tsorájában nem csak kenyeret és
bort veszfünk, hanem, edgyzer-
s' mind a' Christus testét és vérét.
is veszfzük: mert a' kenyér és
bor nyilván való izimere, és ugy-
mint záloga a' mi Christussal való
edgyesülésünknek, és igaz hit,
által a' Christusban való bé-ol-
tásunknak.

*Pál az hit dolgáról, hanem inkább
azt jelenti, hogy a' kenyérral ed-
gyütt rágjuk a' Christus testét, és a'
borral edgyütt testi Izájunkal
iszfzuk az ő vé-
rét?*

Azt akarják bezzeg fokban ki-
hozni belőle, de nem lehet, mert
mindgyarást ilyen szörnyű do-
log következne belőle: Hogy
ha a' Christus testét és vérét szin-
tén úgy foggal ragnók és meg-
innók, mint a' kenyeret és a' bort:
Tehát mint szintén a' kenyér és
bor, minek-utánna meg-eszfzük
és iszfzuk, tellyeséggel mi testün-
ké és vérünké léfzen, így a' Chri-
stus teste és vére is meg-emész-
tervén, mi testünké és vérünké
változnék, és így a' Christus teste,
és a' mi testünk csak edgy test len-
ne, melly lehetetlen dolog. Az-
ért lelki eledel ez, nem testi, és *Eph.*
csak az hit által lehet a' mi Chri-
stussal való edgyesülésünk.

*Játszák hatodik részében, hogy
az ő teste valóságos étel, és az
ő vére valóságos
ital?*

Mi is ugyan azont vallyuk,
hogy valóságos étel és ital, de nem
a' testnek, hanem a' léleknek. Mert
ugyan ott azt mondgya a' Christus,
hogy a' test önnön magában sem-
mit nem használ, ha szinte azt va-
laki fogával meg-rághatná is, ha-
nem a' Lélek az, a' ki minket az
örök életre meg-elevenít.

*Az Igének mitsoda haszna va-
gyon az Ur Vatsorá-
jában?*

Nem az, a' mint a' Pápisták ta-
nítanak, hogy annak ereje által az
kenyérnek és bornak természeti
el-valtoznék, és a' kenyér húsá,
avagy testé tünnek, és a' bor vérré,
hanem hogy az által a' kenyér és
a' bor meg-szenteltesék, az az,
hogy abból végét és hasznát az Ur
Vatsorájának mindenek meg-
értsek.

lyan mint az ottani való közön-
séges kenyér és bor, hanem szent
és lelki dologra rendeltetett.

*Mitsoda do'og kévántatik még-
is az Ur Vatsorájá-
hoz?*

A' külső tselekedet, avagy az
osztogatásban való ceremonia.

Mellyik az a' Ceremonia?

Mint hogy az Ur Vatsorájában
két rend béli emberek vadnak, az
Tanítók kik osztogattyák, és to-
vábbá a' vévő személyek: így a'
ceremonia-is két-fele.

*Mitsoda tiszték a' Taní-
tóknek?*

Hogy a' kenyeret és a' bort, ^{1Cor.}
kezekben vegyék, azt meg-szen-
tellyék, az az, az Isten igéjéből
bőtsületit, hasznát, és végét elő-
számlállyák, meg-szegjék, és a'
vévőknek osztogassák, hirdetvén
az Urnak hálálát.

*Mit kell a' vévőknek tsele-
kedniük?*

Először, meg kell magokat, ^{1Cor.}
próbálni.

a' bört.

III. Meg kell enni és innya.

IV. Az Urnak halálát nagy há-
lá-adással kell emlegetni.

*Miben áll a' megprobá-
lás?*

Job. 3. Először: Az igaz Isteni ismé-
reken, és annak hozzánk való jó
akarattyának kértésében.

Zor. 11. II. Az Ur Vatsorája felől való
igaz tudományban, ennek titkos
ereje, miltósága, végi és hasznai
felől való bizonyos értelemben.

1. c. 1. III. Az hitnek erősségében,
m. 3. hogy kétség nélkül el-hidgyük
m. 4. azt, hogy olly igen nagy az Isten-
nek irgalomsága, hogy ha mind
e' világ bűnét meg-tselekedtük
volna-is, a' Christusért mind meg-
bocsáttatik minékünk: Sőt ha-
csak két avagy három embernek
tőtt volna-is Isten ígéretet az id-
vősség felől, de még annak-is mi-
vólnánk-is az edgylke.

1. tit. 3. IV. A' poenitentia tartásban,
minden tégéres vétkeknek el-tá-

vozt.

oda tartani mind az egy dolgot.

It őtől könyörgésünk által meg-
em nyerhetnénk.

Mitoda a' könyörgés?

Lelki és testi jóknak igaz hitből
aló kérése Istentől a' Christus Jac. 1.
tevében, és az el-vőtt jókért való Job. 16.
alá-adás.

Kinek kell könyörögni?

Tsak egyedül az Istennek, a' ki Ex. 20.
minden jóknak kált feje, és ki az Deut. 6.
tisztellegét semmi teremtet Mat. 4.
lattal nem közölheti.

*Miért kell tsak egyedül az
Istennek könyörö-
gni?*

Először, mert az igaz könyör- Rom. 10.
és az hittel edgyüvé köttetett, és Ps. 146.
kinek könyörgünk, hitünknek
és bizodalomunknak is kell abban
enni, ki tsak az élő Istent illeti.

II. Mert tsak az Istentudgya és Job. 1.
áttya egyedül minden helyben lé- Ex. 12.
ő könyörgéseknek szükségeket és
veket által látván, tsak tohajtá-
okat is tudgya mit téfzen.

Bó

III.

mindenható, a' ki minden-felé el-
érkezik, és kinek mindenre elég
sége vagyon.

Esa. 52.

Jér. 17.

IV. Mert esküvéssel fogadta,
hogy az ő tisztességét és dicsőségét
másnak nem engedi, sőt átkozot-
nak mondgya, valaki teremtet-
t állapotban veri reménségét.

*Hány dolog kívántatik az igaz
könyörgéshez?*

Hat, kivált, képpen...

Mellyek azok?

Jób. 4.

Heb. 11.

Először; Az igaz Isteni ismé-
ret, hogy bizonyos légy benne,
és tudgyad ki légyen az, a' kinek
könyörgesz, és mitsoda akarattal
légyen hozzád.

Rom. 10.

Heb. 11.

Jac. 1.

II. Az igaz hit, és az Isten igé-
retiben való tökéletes bizoda-
lom a' Christus kedvéjért, hogy
semmit ne kételkedgyél annak
meg-nyerése felől, a' mit Istentől
kívánl.

Mat. 11.

Rom. 8.

III. Az alázatosság és szivnek
tőredelmes volta, hogy magunk-
nak és a' mi érdemünknek semmit

valamit ne várjunk.

IV. Az jó lelki isméret és fzi-
vünknek tisztasága, hogy az Isten
eleiben tiszta kezet emellyünk-
fel, a' mint szent Pál szól: Mert
a' bűnben heverő fertelmes embe-
reket Isten meg nem haggatya.

Esa. 1.

Tim. 2.

Jac. 5.

Jób. 9.

V. Hogy olly dolgot kíván-
nyunk Istentől, az ki az ő tisztsé-
gének és törvényének ellene ne
légyen; mert ottan nem könyör-
gés, hanem káromlás leszén.

1 Cor. 1.

Jac. 4.

VI. Hogy magunkat minde-
nestől fogva az Isten akarattyára
bizzuk, őnéki módot és időt ne
szabjunk, se peniglen segítségé-
nek határt ne velsünk.

Mat. 6.

Judit. 8.

*Miképpen kell tehát kö-
nyörgei?*

Meg-tanít Christus U RUNK.
ent Máthénak hatodik részé-
be; az hol így szól: Mikoron
könyörögtök ezt mondgyátok:
Mi Atyánk, ki vagy &c.

Mat. 6.

Három; Mert az első részében azt jelentjük, mihez képest merünk mi bizodalommal járulni könyörgésünkben az Istenhez. Azért, tudni-illik, mert minékünk jó akaró Atyánk a' Christusban. A' második részében harrend-béli kérdés vagyoni, kinék az harma Isten tisztességére néz: az harmában pedig mi magunknak való jót kívánunk. Az harmadik részében okát adgyuk, miért kellyen az Ur Istennek minket meghalgtatni, tudni-illik, mert mi ő népe és országa vagyunk, és ő neki elégsége avagy hatalma is vagyoni. a' meg. adálra, és hogy továbbá abból, ha meg. tselekedik, az ő neve is mind örökkön örökké dicsírtetik és magasztaltatik.

Mire való az AMEN, a' Miatyánkunkhoz tartozó helye?

A' mi hitőknek és Istenben való bizodalomunknak meg. jelentet-

V. Az atya-fiú szeretetben, hogy miképpen mindnyájan, edgy Urnak aszraláról edgy kenyérből öttünk, és edgy pohárból ittunk minden személy valogatás-nélkül: Így mindnyájan, edgymás szeretők legyünk, minden haragnak és gyűlölségnek elene mondgyunk.

Miért kell kezünkben vennünk és meg-ennünk a' kenyeret meg-innunk az bort?

Hogy ezzel mi bizonyoságot tegyünk, hogy mi nagy öröme és jó kedvel vesztünk, sőt ugyá kézzel kapjuk a' Christus Jესusnak velünk való jó. téteményét, és ő vele úgy akarunk edgyesülni. hogy ő minékünk fejünk, mi pedig len ő neki tagjai vagyunk.

Miképpen kell a' Christus halálát emlegetni?

Nem tsak nyelvünkkel, és nem tsak edgy orában, hanem tellyes

kezünk, és halálat adunk a'
om. 12. Christushnak velünk való jó-téte.
Mt. 2. ményéről, és magunkat tellyes-
om. 6. séggel a' Christushnak úgy aján-
lyuk, hogy minden istentelenség-
nek és ez világi gonosz kíván-
ságoknak ellene mondván, csak ő
néki igyekezzük kedvét keresni,
és az ő akarattya szerint élni.

*Mi végre kell az Ur Vatsorá-
jával élni?*

Gen. 17. Először; A' Christusban törté-
Isten-igéretinek és kegyelmének
bizonyására.

1. Tim. 1. II. A' Christus halálának emle-
1. Cor. 11. kezetre.

III. Bűneinknek botsánattya-
nak meg-petsétlésére.

1. Cor. 10. IV. A' Christussal való edgye-
sülésünknek erősségére.

V. Az atya-fiai szeretetnek bi-
zonyására.

Rom. 8. VI. Hitünknek erősségére az
Istennek hozzánk való jó akarat-
tya felől. Mert holott az ő Szent
Fiát érettünk adta, kinél drágább

L I M A

DISSERTATIONIS

Patakianæ

A

Samuele Lippai Puritano
malleatæ

D E

Prima elevatione Panis & vini in Cœ-
na Domini.

P O L I E N T E I L L A M.

S A C E R D O T E C A T H O L I C O.

Eccli. 5 v 14.

*Sed est tibi intellectus, responde proximo: si
autem, sit manus tua super os tuum, ne
capiaris in serbo in disciplina,
et ne confundaris.*

A. M. DC. LIV.